

ВІДНОВЛЕННЯ СУМ НА ЕМІГРАЦІЇ

Після закінчення II-ої Світової Війни поза межами України опинилися тисячі української молоді. Це були примусово вивезені до Німеччини молоді люди що нацисти забрали з України працювати у німецьких фабриках. Це також були колишні вояки і підростаючі сини та дочки родин що втекли на захід перед більшовиками. Майже всі перебували у таборах для воєнних втікачів. Між ними і були колишні учасники підпільних гуртків, пов'язаних із Київським СУМ.

На терені Німеччини та Австрії в 1946 було біля 50,000 юнацтва і молоді до 30 років, а в Італії близько 10,000 молодих мужчин серед колишніх вояків Дивізійників. Помимо намагань Москви, і до певної міри Західного Світу, через 'Yalta Agreement' примусити або заманити повернутися до Советського раю, вони рішили залишитись на чужині.

Не дивно що ця молодь була виразно наставлена проти Москви. До Українських таборів у Німеччині прибули кур'єри/зв'язкові з новинами про збройну боротьбу в Україні проти Московського окупанта та широкий масовий протип народу. Це розбуджувало у молоді на чужині бажання допомогти.

Було багато голосів створити організацію щоб об'єднала всю українську молодь на чужині. У 1946 у Німеччині відновився СУМ, приймаючи основні ідейно-програмові заложення Київської СУМ, а організаційні форми та методи праці розпрацювали відповідно до нових обставин і потреб.

Перший Осередок був заснований 10-ого червня 1946 у таборі міста Авгзбург і від цієї групи відновився СУМ. В липні 1946 постало ще 7 Осередків які начислялися біля 200 членів.

Перше організаційне засідання СУМ 6 липня 1946 у Мюнхені обговорило потребу творення центрального органу, вироблення статуту і надання напрямних. Рішено створити Центральне Організаційне Бюро СУМ. Йому доручено провести організацію нових осередків та виробити статут. Бюро очолив Михайло Сердюк а членами були: К.Кохно, Е Стахів, О Калинник та Євтушенко.

До кінця серпня 1946 зорганізовано 24 Осередків. Перша Конференція СУМ відбулася 3-ого вересня в Авгзбурзі з делегатами від 24 Осередків. У цей час схвалено проект статуту і вибраний тимчасовий Центральний Комітет СУМ якому доручено довершити підготовку та скликання Першого Конгресу СУМ.

© Спілка Української Молоді в Австралії
© Ukrainian Youth Association of Australia

www.CYM.org/AU

На одному із своїх засідань, Центральний Комітет затвердив сумівську емблему і устійнив сумівський клич "Честь України - Готов Боронити!"

Перші Осередки були створені за Американською зоною, тоді в англійській зоні, а тоді кілька осередків створено у французькій зоні. Тут між нами є друг Степан Лисенко котрий був делегатом на основуючі організаційні конференції СУМ-у в англійській Зоні у ГанOVERі у 1947 і головою Осередку Нортгайму в Англійській Зоні 1946-48 роках. А в 1949 він був головою в Годденаві В Нортгаймі було 290 членів. Вони відбували зайняття кожного вечора. Відбувалися доповіді на історичні географічні та політичні теми. До молоді говорилося про мораль та етику, молодь читала українську літературу і була створена танцювальна група.

Нині також ми маємо між собою сумівця котрий був членом тих перших Осередків у Німеччині. Це друг Іван Денис. Коли табір у Мангеймі коло Гегделбергу, де Пан Денис був з дружиною, розійшовся і почали вивозити людей до советського СОЮЗУ, около 50-60 родин у квітні 1946, виїхало до Ельвангену. Тут у скорому часі після приїзду, один 55-60літний Професор, Націоналіст з Гусятини, скликав около 30 молодих осіб на основуючі сходи СУМ і між ними пан Іван Денис і також небіщик Петро Стефин. Члени мали сумівські однострої та збиралися що тижня на гутірки і впоряд і виїзджали на спортові змагання до Мюнхену.

Перший Конгрес СУМ відбувся 20-24 березня 1947 в Аргзбурзі. Друг Петро Кардані був на цьому конгресі. Делегати репрезентували 3700 членів СУМ зорганізованих по 46 Осередках. Перший конгрес затвердив програму та статут СУМ-у, сумівський прапор та емблему та вибрав перший Центральний Комітет СУМ-у у складі 14 осіб на чолі із інж. Михайлом Сердюком, Контрольну Комісію і Товариський Суд. У грудні 1946 почав виходити журнал Центрального Комітету СУМ - "Авангард". А 8-9 листопада 1947 відбувся у Мюнхені міжсередковий Здвиг СУМ-у в якому взяло участь 2000 сумівців та багато гостей. Дводенна програма з дефілядою, вільноручними вправами при звуках Оркестри, концерти самодіяльних гуртків, спотові змагання, вистави драматичних гуртків, експонати малярських праць та видань і забави, так почалася традиція сумівських здвигів.

Після Німеччини у цей час СУМ поширився у скорому часі до Австрії де було багато Українців у пересельничих таборах, та до Белгії де велике число молоді переїхало працювати у копальнях вугілля.

Тут між нами і другий основоположник СУМ-у у діаспорі, мій батько Пан Осип Волинець. Він розказує що на початку 1948 при

© Спілка Української Молоді в Австралії
© Ukrainian Youth Association of Australia

www.CYM.org/AU

помочі представників Осередка Сум в Австені, Горішня Австрія, друзів Миколи Карпія - бувшого політв'язня Католицької Церкви, і Степана Зорія - бувшого старшини УПА, він скликав основні інформаційні сходи в справі організації СУМ на терені Вельсу, Австрія. Вписалося в члени СУМ 24 осіб а 9 вписалося пізніше.

Друга Осипа Волинця вибрано на голову. Відбувалися проби хору виклади історії та географії, політичні доповіді, та влаштовано Шевченківську імпрезу.

У початкових роках СУМ творила молодь у віці від 18-30 років. Але навіть у I-ому статутті говорилося про творення окремої катігорії сумівського членства -юнацтва. Другий Конгрес СУМ у 1948 схвалив проект про юнацтво СУМ і покликав до існування педагогічну Раду СУМ, В 1948 відбувся 3"їзд для підготовки юнацьких керівників а в наступному році в 1949 почалася організація перших юнацьких відділів. Перший юнацький відділ постав и Мюнхені із назвою "Батурин"

На той час СУМ нараховував 68 Осередків - у Німечинні 62, в Австрії 4 і в Белгії 2 з понад 6200 членами, Існували 52 стартових дружин, 30 хворів, 36 драматичних гуртків, 2 літературних, і 3 теренознавства.

У 1949 відбувся масовий виїзд з Європи далекі заморські країни - до Англії, Анмерики, Канади, Франції, Австралії де розпочато ланки СУМ-у. До 4-ого Конгресу в 1951, СУМ мав понад 8000 членів, в около 200 осередках.

У 1949 Центральний Комітет СУМ навязав контакт з сумівцями в Авцтралії які у більшості виїхали з Німечинни.

2 травня Центральний Комітет, уповноважив 3 Грабика до створення Центра СУМ на Австралію. До тимчасового Центра також входили П, Атаманюк, В Буряк. Перший Крайовий З'їзд в Австралії відбувся в травні 1951 на чолі з В Васильком від якого опісля керівництво перебрав П. Сорока. У цьому році також започатковано Осередок Мельборн.

Розгляд архівів та розмови з деякими старшими нашими сумівцями котрі може більше не носять однострій але кажуть що він висить у їхні душі, схвилювало мене з колесальністю віданної праці яка була переведена у цьому Осередку. Нема на жаль часу розводитися про останні 45 років життя цього імпозантного Осередка і треба застановитися на важливіших моментах а особливо я думаю потрібно пригадати собі початки.

За ініціативою сл.пам друзів Петра Сороки та Юрія

© Спілка Української Молоді в Австралії
© Ukrainian Youth Association of Australia

www.CYM.org/AU

Венгльовського 14.1.51 в залі Ст. Люкас відбулися збори на яких основано Осередок СУМ в Мельборні і вибрано на голову друга Петра Сороку. На тих зборах були присутні друзі Петро та Юрій і 50 друзів а міжними Г. Дацьків, Л.Томин, О.Нагірний, О. Василько, І. Стехівський, В. Рубаха, І. Білий, Т.Кривуля, Р.Гнатийко, П. Грудка, В.Бен та О. Мельник.

Патроном Осередка став геть Івана Мазепа, Ця назва була приділена у 1959 році коли спільнота відзначала 250-ліття смерти цього великого сина народу. Пов'язано з цею темою була назва першого табору сумівського в Варбатон -'Батурін'. Цей табір також відзначається тим фактом що друг Дикий позичив 100 фунтів на закуп таборового виряду.

В перші стадії існування зорганізовано тільки дорослу молодь понад 18 літ. На Загальних зборах у 1959 де вибрано друга С. Лисенка на голову, рішено негайно організувати юнацтво. У тому році юдацтво СУМ зросло до 170.

Подруга Пундяк добре пам'ятає як з початку 60-их років Друг Сорока вписав її в СУМ і вона стала, після навчання Історії СУМ, виховником багатьох роїв. З початку їздила поїздом ночами їдучи додому від Ессендону, Дендинонг, Ньюпорт, Ст Альбанз, аж поки не стали до помочі такі особи як Марія Роман, Левко Томин, Пані Олійник, Наталя Вевгльовська, Юрій Венгльовський, Олекса Василько, Пані Сорока і Христина Сорока, Пан Шигидин, Льода Гундерук, Дмитро Моравський, Павло Сенів, Петро Цький, Ярослав Кулик, пані Лапан і Люся Лапан, Леся Поточна, М.Кочержук, пані Булка, пані Б. Коваленко, пан С.Шрч в Беналлі, Ілазурко в Водонзі, В. Чугай та пані Чавц у Мої Ньюборо. Також були рої у Балярті, Бічворті й Вантараті.

Архіви показують що у 1960 було 14 роїв юнаків та 19 роїв юначок з назвами як Повстанці, Сіроманці, Запорожці, Орли, Дуби, Олені, Тури, Соколи, Русалки, Червоні Маки, Ластівки, Горлиці, Веселки, Лебеді, Фіялки, Лісові Мавки, Барвінок і Червона Калина. Нині ми маємо 10 роїв з виховниками котрі себе присвячують майже тижнево до першодовження сумівської традиції. Це є довго літні виховники як под. Ганя Полатайко, Богдан Герчажвський, Текля Яворська, Славка Лаврівська і Тетяна Захаряк, Кася Бурак та ще досить молоді аливавзяті, Юля Жабак, Христина Моравська, Касіяна Яворська та головна вихованця Катруся Орфіш.

17-ого листопада 1961 відбувся загальний збір з ціллю зорганізувати Відділ Юнацтва. Присутніми були також референти Юнацтва, друг Ю. Венгльовський, подруга І Нагірна, друг Стефан Ришак і виховниця подруга Юля Олійник, Вибрано до Булави: Павла та Осипа Рожиків, Славка Кулика, Петра і

© Спілка Української Молоді в Австралії
© Ukrainian Youth Association of Australia

www.CYM.org/AU

Николу Цькуїв, Христю Сороку, Романа Занка, Лесю Лисенко, Люсю Лапан, Петра Федора, Богдана Красулюка і Михайла Когута. На внесок д. Петра Цькуя збір вибрав назву Відділу 'Львів'. Збір також виніс постанову що кожного року в першу суботу листопада Відділ буде влаштовувати сумівську забаву під назвою Львівські Вечорниці, традиція яка залишилася до нині.

У 1963 під головством друга Петра Сороки, закуплено 135 акрів землі на північний схід від Мельборну, над річкою Акерон, за 4 тисячі фунтів. Площу піднайшов друг В. Шевчук. У 1964 розпочато будову залі та їдальні а у 1965/66 збудовано приміщення для першої помочі та запроваджено електрику. Пов'язано з першим Кр. Здвигом СУМ який відбувся у Мельборні у квітні 1965, угрудні 1965 відбувся Кр. Табір на площі Холодний Яр. 15.11.70 року при масовій участі членів та гостей(1200) відбулося посвячення Оселі та дано назву Карпати. На нашій площі уже відбулося около 30 літних таборів, включно з 9 Крайовими Таборами. На таборі 73/74 з ініціативи друга Михайла Когута розпочато нову частину Доросту Суменят котре тепер офіційно увійшло у Світову структуру СУМ. Історичним Спільним Табором СУМ /ПЛАСТ 1985/86 та Світовим Злетом СУМ. На таборі 1984 - 85 започатковуємо нову традицію а саме таборовий свят вечір.

У 70-тих і 80-тих роках напрям праці відносився до поневоленої України та поодиноких борців та присвячено багато уваги на виховання виховників та відповідні методи передання інформації про СУМ, як також способи втримання молоді від асіміляції і духовне відновлення. У 1976 з ініціативи под Наталки Моравської зорганізовано жіночий гурток Надії який і до тепер відіграє велику роль Осередку. 12.1.79 вони перший раз влайоштували Вифлеємську Ніч яка мала дати сумовській родині можливість відсвяткувати Різдво та передати молоді різдвяні традиції. У 1978 з ініціативи под Тетяни Захаряк започатковано День Юнацтва яке святкує Осередок кожного року у травні щоб пригадати початки СУМ в Україні. 12.8.79 офіційно відкрито канцелярію СУМ у Мельборні. УГВ призначила місце в Укр. Народ. Домі для СУМ-у і ПЛАСТУ. Це був притулок для всіляких засідань, для виховних матеріалів. У 1978/79 друзі Василь Хамула та Юрій Венгльовецький перепроводили важний політично-ідеологічний курс ІСПО а у 1983 з ініціативи Вулавної Тетяни Захаряк та голови Надії под. Наталі Моравської з участю 18 юнацтва відбуто перший переходовий курс Старшого Юнацтва до дружинників, завершеном балем дибютантів. Памятаємо 80-ті роки також про Семінарі, Конференції, майстерні Виховників у більшості провадженими Михайлом Моравським та Стефаном Романівим і чисельні збірники матеріалов приготовлені ними та іншими людьми як Василь Хамула, Ірена Когут Д Славка Жабак де коли десятки осіб доповнили своє знання.

© Спілка Української Молоді в Австралії
© Ukrainian Youth Association of Australia

www.CYM.org/AU

Осередок СУМ чи не найбільше знаний мабуть і навіть поза Австралією за плекання української культури через спів, танки і театр. Уже у 1952 році існувала танкова група під керівництвом інж Я.Булки, а від 1965 Пані Анна і Галина Цибульські відновила танкову групу з 50 танцюристами. У 1970 перебрала танкову групу под Стефка Моравська Худяк, а від лютого 1975 року до 1995 року Керівником стала под. Наталя Іванів Моравська. Після 30 років Танковий* Ансамблем Верховина керує под. Соня Венде Камп і ця група-далі нас розвеселює.

У лютім 1975 створено Хор Черемош котрий там того року відсвяткивав 20-ліття свого Існування. Хто може забути такі виступи як на 1000 ліття Хрещення України та на Самостійних концертах.

Від 1951 року зорганізований Драматичний гурток керманчем якого був р. Гнатойко; а у 1961 році створено аматорський гурток Заграва який довгі роки був під керівництвом Ярослава Гевка, а тепер ще час від часу виступає і нині нас розвеселить.

У 90-тих роках СУМ далі старається керувати своєю діяльність під гаслом Бог і Україна, далі вшановуємо українські традиції культуру та героїв, і можна без сумніву сказати що ми уважаємо себе ревними членами Українського суспільства.

© Спілка Української Молоді в Австралії
© Ukrainian Youth Association of Australia

www.CYM.org/AU